

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI

DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogerske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrtletno . . . K 6.30
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (inserate)** se
plačuje od četverostopne
petit vrste po 12 h, za
večkratnat natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 226.

Telefonska številka 65.

Celje, v ponedeljek, dne 4. oktobra 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

Lex Kolisko-Axmänn.

Iz Dunaja je došlo včeraj poročilo, da misli vlada morda že jutri, na vsak način pa do 9. oktobra naznaniti nižje-avstrijskemu deželnemu zboru svoje stališče glede sankcije legis Kolisko-Axmänn. Ako ne varajo vsa znamenja in ako imajo v Avstriji še kaj veljave državni osnovni zakoni ter § 6 drž. šolskega zakona z dne 14. maja 1869, potem mora vlada naznaniti nižjeavstrijskemu deželnemu zboru, da bi s predlaganjem tega zakona v najvišje potrjenje kršila drž. osnovne zakone, kršila ustavo. Nemci to sicer dobro vedo in zato se že osnovali poseben odbor nemških politikov in juristov, ki bodo iskali formulo, kako bi se dalo falsificirati drž. osnovni in šolski zakon; saj glasovita jezuitska formula je na Avstrijskem zlasti tedaj na mestu, kadar se gre proti Slovanom. Samo da si težko predstavljamo vlado, katera bi danes imela toliko poguma, da bi to storila.

Postavni načrt Kolisko-Axmänn je prezanljivo dejstvo v borbi avstrijskih narodov, tem zanimivejše, ker se v njem zrcali vsa nenadkriljiva farizejsčina Nemcev, ki hočejo svetu dokazati, predvsem pa seveda svojim volilcem, da je nemški element v Avstriji preganjan, da ga Slovani že tako pritiskajo ob zid, da se ne more niti svobodno ganiti. To farizejsčino dokazuje tudi trenutek, v katerem so svojo zahtevo po sankciji legis Kolisko-Axmänn ponovili. Vsebinska omenjena zakonske osnove stremi za tem, da mora biti poučni jezik na nižjeavstrijskih ljudskih, meščanskih in srednjih šolah izključno nemški. Ako bi vsi avstrijski deželni zbori ta vzgled posnemali, bi mogel češki deželni zbor isto zahtevati za češko deželo, kranjski za Kranjsko, gališki deželni zbor za Gališko. S tem — in pa posebno s sankcijo legis Kolisko-Axmänn — bi se dalo deželnim zborom pooblaščenje, da kršijo avstrijske osnovne državne zakone, katerih se sicer naše vlade ne drže, a kateri vsaj na papirju garantirajo vsem avstrijskim narodom enakopravnost v šolstvu. Gotovo je, da bi se Nemci na Češkem ali recimo na Kranjskem z vsemi silami uprli takemu zakonu in bi povsem razumljivo dejali, da tak nepravilčen in nepostaven zakon ne sme dobiti najvišjega potrjenja. No če pa Nemci v nižjeavstrijskem deželnem zboru predlagajo kaj takega, dasi je na Dunaju samem po ljudskem štetju iz leta 1900 102.974 in v celi deželi 132.936 Čehov, se pa čudijo kar v dveh nujnih predlogih in pozivih na vlado in cesarja, zakaj zakon Kolisko-Axmänn ni dobil najvišjega potrjenja! Na Nižjem Avstrijskem se naj torej češka manjšina ali izseli ali pa ponemči — toda na Češkem in Kranjskem ne smejo postopati slovanske večine na isti način proti Nemcem! To je čudna logika, katero more pač razumeti le oni, ki ne pozna pravičnosti temveč le princip surovega nasilstva.

Resnično, ako bi se Nemci samo branili prevelikemu uplivu Čehov na lastno šolstvo — kdo bi jim mogel to zameriti? Saj to je njihova narodna dolžnost ravno tako kakor je dolžnost Slovanov, da delajo obratno. Kaj drugega pa je, ako se hoče vzeti narodu, kateri ni le od včeraj priseljen tujec temveč že mnogo desetletij v deželi naseljen domačin, ki je celo domoroden, pravico, da vzgaja svojo decu v šoli na podlagi materinskega jezika. To je baš slučaj v postavnem načrtu Kolisko-Axmänn. Čehi so se res doseljevali na Dunaj in se doseljujejo še zmiraj. Glavno mesto rabi njihov denar, njihove duševne in telesne sile. Res pa je, da je ponemčevalni proces na Dunaju in v okolici že prekoračil svojo višino in Čehov, zavednih Čehov je in bode čimdalje več. Tega procesa ne bodo Nemci ustavili z nobeno silo več, tudi ne z gospodarskim bojem, ki bi udaril sicer priseljencem hude rane, a bi trpela z njim tudi rezidenca neizmerno. Zato bode najbolje za Nemce, če že ne vedo drugega izhoda kakor drakonske zakonske načrte, kakor je lex Axmänn-Kolisko, ki zasmehuje vso moderno kulturo in stavi Nemce častno ob stran Apponyevo — da priznajo faktično stanje in se udajo. To jim češki listi tudi svetujejo. In po našem mnenju bi se to dalo mirno doseči, ako bi se ne delala politika s kričem nezrelih klerikalnih kričočev, katerim se gre pri tem za — „kšeft“.

Zanimivo je, da kršč.-socijalci v tej zadevi že trobijo na beg. Dr. Gessmann je pred kratkim govoril v Svetlu (Zwettel) na Nižjem Avstrijskem, da bi Axmannov zakonski načrt, kateri hoče Nemce obvarovati na Nižjem Avstrijskem počenjenju (!), rodil samo težke nevarnosti za nemške manjšine v drugih deželah. Ekscelesca Gessmann je je tudi precej jasno povedal, da so spravili kršč. socijalce v sedanjost zagato samo nacijonalc, ki navajajo vodo na svoj mlin.

„Arbeiter Zeitung“ zlobno pripominja k temu govoru: Ako celo zadevo natančno pomislim, pridem do sklepa, da bi si gospod Gessmann želel sankcijo, ker bi mu dala možnost, da bi se malo nacijonalno drapiral, in da bi si je na drugi strani ne želel, ker bi mu utegnila zmotiti njegovo dalekosežno „državno“ politiko. In tako se suče semintja ne da bi vedel, kaj bi pravzaprav naj storil. Glasoviti načelnik kršč. socij. generalnega štaba vobče zelo propada. „Mi privoščimo šovinističnim nemškim klerikalcem z njihovimi nacijonalnimi bratci vred prav od srca blamažo, ki jih bo te dni prejkotne zadela. Menda se iz nje česa naučijo.“

Darujte za Narodni sklad!

Politična kronika.

v Rekonstrukcija Binerthovega kabineta. Praška „Nar. Polit.“ ve iz baje dobro poučenega vira poročati, da vlada ne misli razpustiti ne češk. deželnega

zbor in ne državnega zbor, posebno ne z ozirom na ogrsko krizo. Pač pa baje misli Binerth na rekonstrukcijo svojega kabineta, ki bi nam prinesla sledeče nove ministre: Udržala (češki agrarec), Hrubana (češki kler.), princa Liechtensteina in dr. Pattaia. Beležimo kot vestni kronisti. Na celi stvari je toliko sigurnega, da na Dunaju res ne mislijo na razpust državnega zbor, temveč samo na zopetno event. odgodenje in pa na — § 14.

v Državni zbor. Po poročila oficijozov je sklenil ministerski svet, da se skliče drž. zbor dne 20. okt. 19. okt. nameravajo nemški nacijonalc prirediti pred parlamentom manifesta-cijo v prilog legis Kolisko-Axmänn in seveda „nemškemu“ značaju mesta Dunaja ter Nižje Avstrije. — Pomalem se tudi sliši o posvetovanjih različnih parlamentarnih sklepov glede bodočega zasedanja. Češki poslanci bodo imeli prihodnje dni na Dunaju konferenco glede taktičnega postopanja v drž. zboru. Izvrš. odbor nemških strank bode imel istotam sejo 7. okt. Šlo se bode za glasovito lex Kolisko-Axmänn in za delazmožnost parlamenta. Nemci se trudijo javnosti dokazati, da med češkim deželnim in avstr. državnim zborom ni nobene zveze; to baje hočejo Čehi samo umetno ustvariti, da bi imeli povod za obstrukcijo. Sicer pa se vidi vsem nemškimi listom, da jim je najljubše, če ni parlamenta; saj skrbijo za nje tako lepo ministri! In če se gre za koristi Nemcev, se § 14 tudi lahko mirno prenese.

v Češki deželni zbor. Vladno mešetarjenje še vedno ni nehalo v kljub malodane brezupnemu položaju. Iz Prage poročajo, da sta včeraj namestnik Coudenhove in višje deželni maršal princ Lobkovic znova začela „akcijo“, da omogočita zasedanje češk. dež. zbor.

Drobne politične novice.

v Državnozbornske volitve Norveškem. Norveški državni zbor (storting) je razpuščen in se vrše nove volitve v tem mesecu. Volitve so zaradi tega zanimive, ker volijo prvič tudi ženske, katere imajo same ali skupno z možem obdačenih v mestih 800, na deželi 600 K dohodkov.

v Zahteve Malorusov. Poročali smo svoječasno o rusinski obstrukciji v gališkem deželnem zboru, ki dela Poljakom velike skrbi. Sedaj je predložil klub rusinskih deželnozb. posl. Poljakom memorandum, v kateremu se nahajajo sledeče zahteve: 1. Urejenje ljudskega šolstva po potrebah maloruskega naroda. 2. Pomnoženje rusinskih učiteljskih. 3. Popolna ravnopravnost rusinskega in poljskega jezika v gimnazijah. 4. Deželni šolski svet se naj razdeli v ruski in poljski oddelek, ali pa se naj število rusinskih referentov v sedanjem šolsk. svetu pomnoži. 5. Izvede se naj sprememba volilne pravice v deželni zbor na temelju splošne in enake pravice. Deželne podpore v kmetijske svrhe se naj delijo po pravičnem ključu Rusinom in Poljakom. Med starorusini se je vnel razkol. Ekstremni pri-

vrženci velikoruske ideje so se odcepili od ostalih starorusinov in so začeli izdajati časopis „Priкарпатська Рус“ Vodi jih dr. Dudykevič.

v Mejni spor ob Drini. Kakor poročajo dunajski listi iz Šabaca v Srbiji, se je posrečilo avstrijsko-srbski komisiji v prepornih vprašanjih glede bosansko-srbske meje ob Drini doseči popolni sporazum.

v Vojska na Maročanskem se bliža svojemu koncu. Naši čitatelji se spominjajo, da se je pričela zaradi tega, ker so Kabyli ubili nekaj nastavlencev francosko-španske industrijske družbe, ki je hotela kar meni nič tebi nič v kabylskem ozemlju začeti kopati različne rudnine. Španjolci so jih hoteli kaznovati, a so morali zato poprej v Afriko spraviti čez 50 tisoč mož. Po najnovejših poročilih se je Španjolcem končno posrečilo, da so vzeli hrib Gurugu nad Melillo, kjer so imeli Kabyli svoje najboljše postojanke. Zadnje dni se je izvršil večji pozvedovalni pohod proti kraju Suk-el-Džanis; Španjolci so pri tem zgubili 1 gerala (Vicarija), 1 majorja, 3 stotnike, 2 poročnika in 35 mož. Iz tega se vidi, da se Kabyli še vedno branijo, dasi se na celi črti umičejo. Baje dobe v ponedeljek še ojačenja. Vendar pa je zmaga že na strani Španjolcev. Vsled tega vlada po Španiji veliko veselje, sam kralj je brzojavno častital zmagovitim četam. Maček bo prišel šele tedaj, ko bo nastalo vprašanje, kaj imajo Španjolci od te vojske? Maročanski sultan noče za Kabyle plačati vojnih stroškov a Francozi pa na drugi strani ne pustijo, da bi Španci zasedli kako pokrajino.

Madžari v Bosni. Budimpeštanski obč. svet je priredil izlet v Bosno. V soboto je došel s posebnim vlakom v Sarajevo. To je odgovor na svoječasni obisk dunajskega občinskega sveta.

Sodnijska imenovanja na Češkem. Dne 1. oktobra so se razglasila sodn. imenovanja v VIII. in IX. činovni razred. Pravosodno ministerstvo je pri tem postopalo na istotako nečuden način ko pri nas. Nek sodnik Mallat, ki je imenovan za okr. sodnika, je preskočil 108 tovarišev, med njimi celo 5 Nemcev; da, še več: Nemca dr. Jirak in dr. Kneissl sta preskočila 179, oziroma 190 po službi starejših čeških tovarišev. Številke 20, 30, 40 so nekaj čisto navadnega. Umevno je, da je tako krivično preteriranje češke sodnike in vso češko javnost silno razkačilo; nekateri listi so bili celo konfiscirani. Ta imenovanja bodo imela resne posledice v drž. zboru.

Dnevna kronika.

v Srbsko novinarstvo. Vladni krogi mislijo resno na to, kako bi izdatno omejili svobodo tiska. Srbsko novinarstvo namreč lahko piše kar hoče. Tako lahko v srbskih časnikih beremo marsikaj, na kar še človek pri nas niti misliti ne sme.

v Predzgodovinske reči. Dr. Otto Froenin je našel pri Onbergu v bližini

Wettern-jezera na Švedskem ostanke gradnje na kolih, ki je 4000 let stara. Našel je tudi orožje in orodje iz kamena, roga in kosti. To je najstarejše odkritje v severni Evropi. — Iz Perigneuxa na Francoskem se pa poroča, da je našel neki učitelj dobro ohranjeno okostje predpotopnega človeka. Kostenjak cenijo na 20.000 let. Poleg njega je ležalo več sedlonovih kosti.

z Jugoslovani v Aleksandriji. Jugoslovanski rodoljubi so v Aleksandriji (v Egiptu) ustanovili „Jugoslavijo“, ki jej je namen, združiti v sebi Slovence, Hrvate, Srbe in Bolgare. To bo gospodarsko in narodno središče jugoslovanskega življenja v Egiptu. „Jugoslavija“ ustanovi glasilo in bode imela skrb za šole.

o Nemški narodni sveti za Štajersko, Koroško in Kranjsko se bodo sestali novembra v Celovcu, da se posvetujejo o nadaljnjem napadalnem delu. Prisotni bodo tudi nemški drž. in dež. poslanci zadevnih okrajev. — Zlasti se mislijo pečati z mešanimi okraji na Koroškem, pa hvala bogu, saj imamo „šolsko društvo“ in dr. Brejca!

Štajerske novice.

o Gospod Roškar je že dolgo časa poslanec. Ali iz njegovih govorov v deželni zbornici posnamemo, da on hodi v Gradec samo „sest“ a ne zastopat svojih volilcev. Ko bi le nekoliko pogledal v letno poročilo, katero mu vsako leto v roki potisne deželni odbor, bi videl, koliko se zgodi za povzdigo živinoreje, svinjereje, zadrugištva na Zgornjem in Srednjem Štajerskem in kako malo v Spodnjem Štajerju. Če se navajajo od nasprotnikov podpore za vinstvo tedaj opozarjamo, da je vinorejski fond služil v prvi vrsti južnoštajerskim Nemcem in nemčurjem, ki stannjejo po trgih in mestih a imajo svoje gorice v okolici. Celo trsje se je strankarsko delilo tako, da so se slovenski kmetje velikokrat pritoževali, da dobivajo le odpadke. O zadrugištvu govori deželno poročilo tako, kakor da je graški „Verband“ edina zveza v deželi in kakor da bi nobene druge zadruge v deželi ne bilo, kakor tistih, ki so pri nemški zvezi. In se Roškarju nič ne sanja, koliko je dobil ta „Verband“ deželne subvencije in koliko slovenske zveze? Ali je imel ta Roškar res glavo v vreči vseh šest let, kar je gori sedel? — In to je načelnik kmečke zveze ter po pisavi klerikalnih listov najzaslužnejši klerikalni politik na Sp. Štajerskem. Ubogi kmetje, ki si daste od tacega nevedneža oči zavezati! Mi smo res lahko ponosni na take poslance!

o „Strah pred dr. Šusteršičem“. Piče nam slovenski politik: Nedavno tega je pisal „Slovenec“, da imajo Nemci pred dr. Šusteršičem strah, da mislijo že na § 14. Klerikalci se namreč na vso moč trudijo, da bi lahko- verni slovenski javnosti dokazali, da igra pač „Slovenski klub“ oziroma dr. Šusteršič prve gosli v „Slovanski jednoti“. Saj pri nas se tako rado pozablja, da bi Šusteršič sam kot načelnik slov. državnoborskega kluba bore malo pomenil; več pomeni že kot načelnik „Narodne zveze“, to je skupne jugoslov. državnoborske skupine; v zahvalo za to, da ga v „Nar. zvezi“ podpirajo tudi napredni poslanci, jih psuje kot voznik v svojih listih in jih obrekuje „Slovenec“ kjer le more. Šusteršiču so pa do sedajne veljave pripomogli osobito češki agrarci, stranka, ki je skozinsko napredna. — Dočim oznanjuje „Slovenec“ doma, da je treba vse naprednjake če mogoče z brahijalno silo pobiti, hodi na Dunaju Šusteršič okrog čeških naprednjakov... Kar je doma greh, ko se gre proti lastnim istorodnim bratom, to je na Dunaju čednost. Mi smo „Slovenca“ že večkrat na to opozorili, pa mu je oči-

vidno taka debata zelo neprijetna. — Kajti kaj bi rekle tercijalke, mežnarji in druge najzvestejše podlage klerikalne stranke na Slovenskem? Doma se liberalce pobija, na Dunaju pa se z njimi veže! Ako se bodo sicer klerikalci tako nljudno obnašali proti slovenskim naprednjakom ko doslej, naj izvajajo ti potrebne konsekvence na Dunaju, zlasti pa bode treba obvestiti češko javnost, kdo je klerikalna klika na Slovenskem, ki v svojem fanatičnem sovraštvu in strankarstvu pač nima lahko para! Sicer pa na Češkem že spregledujejo in mladočeški deželni poslanec Maštalka je na shodu v Bydžovu odločno grajal Šusteršičevo samolastnost. Prav je tako; ako se gre za stvar, naj ostane pri stvari ne pa pri reklami za jedno stranko in jedno osebo na račun drugih, kateri so sodelovali, ker so uvideli, da je treba nemško premoč v Avstriji streti in niso mislili na noben lastni dobiček. Našim slov. neklerikalnim poslancem je treba nasvetovati, da v bodočnosti odločnejše povdarjajo, skromno rečeno, svojo eksistenco in če se klerikalci ne bodo vrnili na pot pravice in poštenosti, pa jim je treba pokazati zobe. Sedanje razmere so nam že neznosne.

o Občinske volitve v Mariboru. Za nekaj dni poteče reklamacijski rok za obč. volitve v Mariboru. Slovenci, skrbite za svojo volilno pravico! Nemci se zelo boje, da bi ne zgubili 3. razreda; zato so letos vtaknili n. pr. vse učiteljstvo v ta razred, da bi to pomagalo magistratski kliki do zmage nad socialisti. Ti se sicer marljivo pripravljajo na odločen naskok v tem razredu.

o V zadevi Woschnagg contra Aistrich nam je g. nadučitelj v pok. F. Hernaus poslal to-le: „V štev. 223. „Nar. Dnev.“ z dne 30. septembra 1909. sem čital poročilo v sodnijski zadevi Woschnagg contra Aistrich, da sem jaz kot priča baje izpovedal, da sem „Mukija“ na slavnosti videl, pa ne vem, so li bili tudi drugi Nemci vmes in da nisem nikoga videl. — Tega nisem trdil, ker me g. predsednik ni vprašal, če sem „Mukija“ pri dotičnej slavnosti videl ali ne, — ampak le, ako sem pri sokolskej veselici kake Nemce kot goste opazil, na kar sem mu odgovoril, da se ne vem spominjati, sem li videl med množico ljudstva iz okolice šoštanske in iz trga kakega Nemca ali ne. — Da bi pa sploh nikoga videl ne bil, — kaj takega reči — bi bila nesmisel. — Uljudno se Vam priporoča: v Celju, dne 3. oktobra 1909. F. Hernaus, nadučitelj v p.“

o Iz Celja. V soboto je došel v Celje lavantinski škof g. dr. Napotnik na slavnost, ki se je vršila v tukajšnjem kapucinskem samostanu v spomin tristoletnice, kar se je blagoslovil vogelni kamen kapucinske cerkve. Ob dohodu škofa se je nabralo sila mnogo ljudi na kolodvoru; mali paglavci so se obešali na škofovo kočijo, ko se je peljal po mestu in kričali. Baje so nekateri tudi žvižgali. Samoobsebi umevno je, da so hodile deklice tukajšnje okoliške dekliške šole navzlic blatu škofa sprejemati.

o Za narodni sklad je daroval g. E. V., gostilničar v Skalni kleti, 3 krone. — V veseli družbi v Skalni kleti ob priliki trgatve „Slov. del. p. dr. v Celju“ se je nabralo K 2'30. — V posnemanje!

o Za družbo sv. C. in M. je nabral pri vinski trgatvi v Skalni kleti gosp. Jos. Jurak, davčni praktikant v Kozjem, 12'01 K. Znesek je v nabirniku istotam.

o Iz Levea. Sinoči zvečer je obhajal neki fant s svojimi tovariši fantovščino — bil je zadnjikrat v njihovi

družbi. Pri slovesu se je seveda pilo in ker sta bila precej okajena, sta se stopla Al. Viharnik in Al. Pungartnik. Ta je prvega udaril z lato po glavi, vsled česar je Viharnik tako zdivjal, da je potegnil nož in Pungartnika zabodel v ključnico pod vratom, da je umrl. Komisija je že na licu mesta.

o Iz Rajhenburga. V nedeljo 17. t. m. priredi vinsko trgatve društvo za tujski promet v Rajhenburgu v restavraciji „Unschuld“ z bogatim vsporedom. Vse prireditve tega društva so nad vse prireditve izborna uspele: upati je torej, da tudi to posetijo naši prijatelji in znanci oddaljeno in daleč. Sosedna društva se prosijo, da se ozirajo na to pri svojih prireditvah!

o Iznajdljiv čevljar. Čevljarski pomočnik Ladislav Juvan se je vsedel v Ljubljani v vlak in se je zapeljal v Gratwein. Ko je prišel tja, ni imel počenega groša več. Onih par gratweinskih čevljarjev je kmalu obhodil, a ta obhod mu ni več vrgel kot desetic. Kaj si izmisli bistra glava in prazen želodec? Gre v trgovino, pa si kupi cementa, ki ga je potem v malih množinah prodajal snagoljubnim gospodinjam kot izboren prašek za snajenje kovin. Izkupil je bil že 6 kron in se je na novo odpravljaj, da še kupi zopet cementa, a neki nazadnjaški orožnik, ki ni imel smisla za novodobne iznajdbe, ga je zaprl. Sodnik pa ga je obsodil na 10 dni zapora, češ, ker na tak prašek še nikjer ni prijavljen patent.

o Naše obmejno šolstvo C. M. družbe. Slovenski razred na samost. dekliški ljudski šoli v Mariboru šteje 56 učenk. — V dvorazrednico na Muti je vpisanih 62 otrok. — Na družbenih šolah v Trstu je vpisanih letos 1123 otrok!

o Novi podružnici C. M. družbe na Štajerskem. Občni zbor podružnice C. M. družbe na Planini se vrše v nedeljo 16. okt. — Tudi v Središču se kmalu ustanovi podružnica; pravila so že potrjena. Družbina organizacija na Štajerskem sploh lepo napreduje. Slava narodnim brambovcem!

o Pogovor med Polulčanom in Košničanom. Polulčan: Ali si slišal, da je sod. svetnik pl. Hočevnar obsodil Aistricha na 50 kron. Trdil je, čeravno je Muki nosil sokolsko obleko, vendar ni bil sokol. — Košničan: Marsikdo nosi tudi sodnijski talar, pa ni sodnik.

o Samomori v Mariboru. Cunjar Hofstädter, ki se je že v svojem 19. letu moral vsled nesrečne ljubezni vstreliti, je podlegel svojim ranam v bolnišnici. — Izvošček Edvard plem. Nowakowski je že zapustil bolnišnico, ne da bi mu bili odstranili kroglo iz glave. Njegov brat pa, Mirzeslaw, ki je bil njega in sebe obstrelil, bode najbrže umrl.

o Iz Arveža. — Arveški župan Strohmaier je radi slabega zdravja odložil županstvo. Strohmaier je bil strasten Nemec. Nove volitve so jutri.

o Čebelin pik — zdravilo. „Der steirische Bienenvater“, glasilo nemškoštajerskega čebelarskega društva, prinaša neki članek dr. Terča v Mariboru, kateri opisuje, kako uspešno je rabil čebele pri hudem in drugače neozdravljivem protinu.

o Protestanti v Mariboru. Evangeliska fara v Mariboru je štelala do 1. oktobra 116 spreobrnjenec, dočim jih je celo lansko leto bilo samo 113. Devet jih je bilo prej brez konfesije. Vera peša.

o Iz Hrastnika. Dne 29. septembra sta pozivala rudarja Miha Zidar in Anton Petrič Hrastničane na pretep. Posestniška sinova Miha Slokan in Franc Dolinšek, sta izzivača svarila in jima pravila, naj bodeta tiho. A ta dva sta se oborožila z nožem in

gnojnimi vilami in se počela tepsti. V pretepu sta podlegla Slokan in Dolinšek. Zidar je pehnil Slokana tako, da mu je prerezal eno rebro in prebol srce. Dolinšek je pa dobil več ran v prsi in vrat. Prvi je ostal mrtev na bojišču, drugi bo pa gotovo umrl. To je alkohol in neizobraženost!

o Zmaga Narodne stranke. V Obrežu pri Središču so se vršile dne 29. sept. občinske volitve. Vklju temu, da so nekateri zagrizeni klerikalci noč in dan agitirali, je zmagala z veliko večino v vseh treh razredih Narodna stranka. Slava zavednim volilcem. Živeli naši vrli pristaši v Obrežu!

o Za narodno založbo je plačal g. Sever radi poravnane pravde Čremožnik contra Sever K 5.

o Iz Dobove. Gibati se je začelo pri nas na vseh straneh, najboljši dokaz, da ima Dobova še lepo bodočnost. Promet se razvija z vsakim dnem. V kratkem se bo že lahko brodarilo preko Save na Kranjsko, tako, da bo prometna zveza na štiri strani neba, Dobova pa bo središče skózi katero se bo vozilo in hodilo. Že od nekdaj je imela Dobova precej prometa, s pridobitvijo žel. postaje pa bo prišla še bolj v poštev. Je pa tudi naravno središče cele fare. Kakor na krožniku leži okoli nje osem občin, ter takoj preko Sotle hrvatske vasi. V tem naravnem središču se moramo farani vedno bolj utrjevati ter skrbeti, da se bodo v njem tudi tujci, Brežičani, kakor sosadni Hrvatje radi ustavljali. Če pa hočemo tujca, ki si želi razvedrila, privabiti v svojo sredino, mora bita naš dom snažen, prikupljiv, kajti tujca ne bomo pridržali med seboj niti z največjo gostoljubnostjo, če je s pogledom na naše domove in celo vas užaljen njegov čut za lepoto, če mu takoj pri vstopu v vas udari v nos smrad gnojnice, ki se pretaka v cestnih jarkih, če vidi ob cesti svinjake, do katerih je mogoče priti, če se sezuje in potegne hlačnice preko kolen. — Res da je občina preobložena z delom, vendar bi lahko v tem oziru kaj ukrenila. — Kakšne pojme pa bo tudi dobil tujec o nas Slovencih, če vidi tako zanemarjeno gospodarstvo, če vidi razsipati denar v obliki najboljšega gnojila. Na travnike z gnojnico ne pa v cestne jarke. — Smešno pa bi bilo, če bi se kdo čutil po teh besedah užaljenega. Samo nekaj dobre volje in vse bo popravljeno. Ljubimo snago pri sebi, pri živini, v naših domih in hlevih in rad bo prihajal tudi tujec v našo sredino.

o Od Sv. Bolfenka nad Središčem. G. „kardinal“ Zadravec se je obotavljaj krstiti otroka nekega pristaša Narodne stranke; ko je pa botra odločno nastopila, je to vendarle storil. Sicer pa mi nimamo ničesar proti temu, da ženejo duhovniki svoje sovraštvo proti naprednjakom do skrajnih posledic.

o Hmeljski trg v Žatecu. Tvrška H. Melzer nam je poslala z dne 2. vinotoka sledeče poročilo: Kupčija v tem tednu se je ravno tako animirano končala kakor je v pričetku tedna začela. Cene so se te dni zopet dvignile; najnižja cena za manj vredno blago je bila 240, najvišja za najboljšo kvaliteto 265 kron za 50 kg. Minuli teden so kupovali nemški kakor češki trgovci enakomerno in mislim, da se ne motim, ako trdim, da so zadnji bili celo bolj vneti za nakup kot prvi. Pri hmeljarjih je dobiti le malo blaga; oni, ki niso prodali, so špekulantje, kateri danes sploh še ne prodajo. Glede lanskega pridelka je poročati, da je kupčija navzlic malim ostankom blaga razmeroma živahna in se je kupilo vse, kar je bilo boljše barve do 100 K za 50 kg. Tudi vse vrste izvenčeškega hmejal

so pri ugodnem položaju trga zelo poskočile v cenah in se plačuje za nje po barvi in kakovosti od 150 do 220 kron za 50 kg. H. Melzer.

o Iz Jurkloštra. Pred dnevi so se prepirali trije Frecejevi z drugimi fanti, pri čemur so se oborožili s pištolo, samokresom in lovsko puško. Ustrelili so večkrat, a samo eden strel je Franca Zeliča na čelu zelo nevarno ranil. Razbojnik so zaprli.

o Palec mu je odtrgalo. V petek popoldne je imel strojnik Bogomir Kopp v Lindu opravka z nekim strojem, pri tem mu je pa transmisijski jermen odtrgal palec na desni roki. Istočasno mu je izvleklo dve kiti iz roke.

o Iz Ptuja. Dne 1. vinotoka zvečer se je posestnik Klement v Slovenji vasi prepiral z ženo. Tekom krega se je vmešala tudi njuna hči, a oče jo je tako udaril, da se je zgrudila na mestu mrtva na tla.

o Za ormoški okraj. Za po toči oškodovane prebivalke ormoškega okr. nam je poslala gđc. Puc Fanica, učiteljica v St. Jurju ob Taboru K 6—kot dar tamošnjega učiteljstva. Prisrčna hvala!

o Roseggerjeva ustanova. Doslej je podpisalo za Roseggerjevo ustanovo 432 oseb 864 tisoč kron. V Gradcu je podpisalo 18 oseb.

o Štaj. dež. knjižnica. Zaradi snazjenja je zaprta pisarna od 4. do 9. okt., čitalnica pa od 10. do 17. okt.

o Cesarjev god naznanjajo danes v Celju zastave na vseh javnih sstopjih. Ob 9. je celebriral gosp. opat Ogradi slovesno mašo, katere se je udeležilo c. k. uradništvo, profesorji in častniški kor polnoštevilo. Sivolasemu našemu ljubljensmu vladarju še na mnoga leta!

Kranjske novice.

a Iz ječe izpuščen je bil včeraj v nedeljo med 12. in 1. uro popoldne g. Ernst Windischer v Ljubljani, ki je s tem prestal šestmesečno kazen zaradi lanskih dogodkov 20. septembra.

a Za mestno ljubljansko zavarovalnico so v tajni seji občinskega sveta ljubljanskega bili imenovani: posestnik Fran Bergant za blagajnika; solicator Rudolf Est za likvidatorja; Anton Likozar ml. za skladiščnika. Čenilca sta: urar Milko Krapež in Slavoj Škrli. Mesto predsednika „Mestne hranilnice“ se še ni oddalo.

a Iz srednješolske službe. Dovolilo se je, da smejo v tekočem šolskem letu poučevati in sicer prof. Josip Wester na mestnem dekliskem liceju, suplent Leop. Andree na mestno-obrtni in suplent Pavel Lokovšek na slov. trgovski šoli. Prof. dr. K. Ozvald je za šolsko leto 1909/10 dobil dopust v svrhu študij — na polju pedagoške psihologije — v inozemstvu.

a Verska blaznost. Te dni se je nudil na ljubljanskem kolodvoru mučen prizor. Z dolenskim vlakom sta pripeljala dva moža kakih 38 let staro blazno žensko. Ko reva zagleda nekega frančiškana, začne nečloveško vpiti. Nato začne na ves glas moliti in ko sta jo moža dovedla do voza, pade na kolena ter kliče Marijo in Boga na pomoč. Z velikim trudom sta jo spravila na voz. A komaj sede razprostre obe roki kakor duhovnik na prižnici in prične moliti vero v nemškem jeziku. Oči je obrnila, kakor bi bila zamaknjena v nebesa, od daleč je bilo slišati, kakor bi res duhovnik posebno svečano molil. Zbralo se je polno ljudi okrog nje, nekaterim so prišle kar solze v oči, tako se jim je reva smilila. Peljali so jo bolnišnico.

Primorske novice.

z Verna in neverna žena. V Renčah je neka žena škropila z blagoslovljeno vodo mesto, kamor je stopil v hišo agitator za napredne kandidate. V Kalu pa je bila neka žena bolj razsodna; možu je zapovedovala, ako ne gre volit za kmečko stranko, naj raje doma ostane. Mož je nad njo vpil: Mar meniš, da bodem jaz zaradi tebe frdaman, jaz moram iti volit za versko stranko.

z Slovenci v italijanskih mestih in trgih. Ni izključeno, da slovenski glasovi tudi v tej kuriji povzročijo ožjo volitev. Razlika na lanskih volitvah med italijansko-liberalno in Faidtijevo stranko je znašala komaj 400 glasov (872 proti 474). Slovenskih volilcev je pa v tej kuriji gotovo nad 200. Ožja volitev v tej kuriji vsled nastopa Slovencev bi bila velikega moralnega pomena za goriške Slovence.

z Deželnozborske volitve na Goriškem. Volitve v splošni kuriji so pokazale, da je bila udeležba letos manjša nego lansko leto. Lani je namreč volilo 75 odstotkov, letos pa le 64 odstotkov vseh volilcev. Na Krasu ni volilo kakih 2500 volilcev. Da je izostalo tako število, temu so krive osebnosti, odnosno nekaka nerazumljiva in neutemeljena nezadovoljnost s postavljenimi kandidati.

Obrambni vestnik.

a Odgovor Roseggerju. Za obrambni sklad družbe sv. Cirila in Metoda so se nadalje zavezali plačati: 408. „Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Petrovčah“ (plačala 200 K); 405. „Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Kranju“ (plačala 150 K); 406. Dr. Jakob Pirnat, grajščak v St. Ilju pri Velenju (plačal 100 K); 407. Janko Grivec, posojilnični tajnik v Ormožu; 408. Perušek Pajko, c. kr. profesor v Ljubljani (plačal 200 K); 409. Omizje kletarske gostilne v Ormožu.

z Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imela meseca septembra t. l. sledeči promet in sicer: I. Prejemki: 1. redni: a) Prispevki podružnic 2734 K 90 v. b) Prispevki iz nabiralnikov 1353 K 94 v. c) Razna darila, izkupila za narodni kolek, računske listke itd. 2319 K 54 v, skupaj 6408 K 38 vin. 2. Izredni: Prispevki za Ciril-Metodov obrambni sklad 5042 K 63 v, torej vseh prejemkov 11.451 K 01 v. II. Izdatki: 1. redni 10.528 K 08 v. 2. izredni: za čas od 1. do inkl. 28. septembra t. l. za Ciril-Metodov sklad prejeti in plodonosno naloženi prispevki 4517 K 63 v, skupaj 15.045 K 71 v, torej meseca septembra t. l. primanjkljaj 3594 K 70 v, kateri je pokrit iz prebitkov prejšnjih mesecev.

Po svetu.

a Havličkov nauk. „Ko bi vsak vsako prestano krivico, vsak prestop ali vsako prelomitev zakonov pasivno in tiho prenašal, bi za kratko dobo ne bilo sledu več o zakonitosti in pravici. Čem večji krik pa povzroči v deželi vsaka posamezna prelomitev zakonov, tem manjkrat se bodo drznili vladni organi napraviti tak korak. Kajti vsaka vlada, pa če tudi javno tega ne pripozna, vendar vsaj v srcu dobro ve, da vsa moč leži v narodu.“

a Zlata vredna beseda. Neki praški občinski odbornik je predlagal županu, da se naj nakloni onih 30.000 kron, ki jih sedaj dobijo prireditelji konjskih dirk, — češki šolski družbi.

v Odlikovani admiral Montecucoli Ob priliki jubileja 50 letnega službovanja v mornarici je cesar izrekel admiralu Montecucoli z lastnoročnim pismom zahvalo in mu podelil visok red.

v Zastrupljenja v Budimpešti. Kemiški osrednji zavod je sedaj konstatiral, da je vsled zastrupljenja z metilalkohol vsebujočim žganjem umrlo od 71 slučajev 59 oseb. Ko so odkrili uzrok, je ravnatelj družbe Atlanta, odkoder je izhajalo žganje, Szabo, pobegnil. Sedaj ga iščejo s tiralicco, ker je tožen, da je 59 osebam zakrivil smrt.

v Izdajska afeta na Francoskem. Mornarska oblast v Toulonu preiskuje sedaj, zakaj bi bil pobegnil oficir Lair. Najprej se je mislilo, da se je morda odstranil radi kakega poverjenja, sedaj se pa zelo kaže, da je ukradel neki važen dokument in z njim ušel. Francozi imajo izdajske afere drugo za drugo.

v Nenavađen jubilej praznuje rumunski list „Tribuna“. List je namreč dosegel že petdeseto tiskovno pravdo — in petdeset krat je bil obsojen radi hujškanja proti ubogim madžarom. Tokrat je zločin obstajal v tem, ker je grajal ogrsko žandarmerijo, ki je pri neki priložnosti rumunske kmete brez pravega uzroka streljala. Urednik je bil obsojen na 500 K kazni in tri mesece zapora.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Nauk bavorskega princa avstrijskim Nemcem.

z Würzburg, 4. okt. V Helmstadtu so odkrili spomenik v spomin na rano, katero je dobil tam princ Ludvik leta 1866.; ob tej priliki je ta spregovoril nekaj besed, v katerih je obžaloval, da se je l. 1866. izrinilo Avstrijo iz Nemčije, pri čemer je bila pretrgana glavna žila moči avstrijskega nemštva. Princ je na to ponavljal običajne fraze o „preganjanju“ Nemcev v Avstriji in konečno dejal: Avstrijski Nemci morajo biti zvesti državljanji in brihtni ljudje, potem se jim bo posrečilo doseči ono mesto v državi, katero jim gre (?). Vendar pa ne smejo škiliti čez mejo; to je veleizdajstvo.. (Ali ste slišali spodnještajerski Nemci, osobito drž. uradniki? Op. uredn.)

Velika nesreča v gledališču.

z Opava, 4. okt. V soboto je v bijeliškem mestnem gledališču malo pred koncem predstave naenkrat padla stukatura s stropa in je ranila 20 oseb, nekatere celo težko. V celem se je odtrgalo 40 kvadratnih metrov stukature. V gledališču, ki je bilo precej dobro zasedeno, je nastala grozna zmešnjava.

Nesreča na železnici

Lvov, 5. okt. V soboto popoldne je trčil na postaji Podwysokie tovorni vlak v stroj družega tovrnega vlaka. Trije uslužbenci na tovrnem vlaku so težko ranjeni; sprevodnik Kromp je že na svojih ranah umrl. Poškodovanih je šest tovrnih vozov.

Sodba v veleizdajniškem procesu.

Zagreb, 4. okt. Jutri bo razglasena sodba v veleizdajniškem procesu.

Ban Rauch v Budimpešti.

Budimpešta, 4. okt. Ban Rauch ima tukaj danes konferenco z Wekerlom, Josipovičem in ogrskim drž. tajnikom Szterenyjem. Gre se za razne hrvatske zadeve.

Dr. Žaček zopet v Pragi.

Dunaj, 4. okt. Danes je češki minister krajan zopet odpotoval v Prago v zadevi češkega deželnega zbora, in misli še danes konferirati z volji čeških deželnozborskih strank, kako bi se dal sestaviti za oba dela sprejemljiv dnevni red. Težko, da bode kaj uspeha.

Uradniško ministerstvo na Ogrskem.

Budimpešta, 4. okt. Tukaj je razširjeno mnenje, da ne bodeta ne Wekerle ne Košut, kateri na Dunaju v soboto tudi ni ničesar opravil, ministerska predsednika temveč da misli cesar na sestavitev uradniškega ministerstva pod predstvom grofa Tassilo Festeticsa. Ta kabinet bi imel po Kristoffyjevih načrtih izvesti volilno reformo in takoj na to izvršiti nove volitve.

Različne vesti.

a Ljubljana, 4. okt. Na shodu kmečke zveze za ljubljansko okolico je včeraj govoril drž. posl. dr. Šusteršič o političnem položaju, katerega je imenoval zelo kritičnega. Če bode državni zbor, ki je sklican za 20. okt., mogel delati ali ne, je odvisno od sklepov Slovanske jednote.

a Gradec, 4. okt. Tu je zborovala včeraj zveza avstr. društev za varstvo živali.

a London, 4. okt. Avijatik Cody misli napraviti zlet z letalnim strojem iz Londona v Manchester.

a Petrograd, 4. okt. Lev Tolstoj je dobil od svojega prijatelja Šmida iz Berlina obvestilo, da bi mu berlinska policija ne nasprotovala, ako bi v Berlinu imel isto predavanje, katerega je mislil imeti na svetovnem mirovnem kongresu v Štokholmu. Policija samo (!) zahteva predhodno cenzuro predavanja.

Berlin, 4. okt. „Morgenpost“ poroča iz Lizbone: V coimberski ječi, kjer so zaprti razni nemirneži in revolucionarji, so se odigrali grozni prizori. Jetniki so zažgali ječo, da bi ob splošnem neredu in uznemirjenju lahko ušli. Začel se je divji boj med jetniki in pazniki. Prvi so celo napravili barikade in se branili kot blazni. Morali so poklicati vojaštvo in ognje-gasce, ki so konečno premagali jetnike in pogasili požar.

Dunaj, 4. okt. V nekem tukajšnjem hotelu se je ustrelil bivši izdajatelj časnikov v Ameriki, milijonar Palitzer. Bil je že dolgo časa težko bolan na živcih.

Loterijske številke.

Dunaj, 2. oktobra 1909: 6, 22, 83, 23, 66.
Gradec, „ „ „ 45, 62, 70, 78, 1.

Izjava.

Jaz Josip Trogar, posestnik v Brezju pri Mozirju prekličem vse žalitve, katere sem izustil glede Vinka Kotnika, posestnika v Ljubiji pri Mozirju, obžalujem taiste in potrjujem, da mi je vsled moje prošnje odpustil in od daljne tožbe odstopil.

Josip Trogar v Brezju.

En-gros trgovina s hišo

se proda. Letni promet čez K 500.000 z malimi režijami. Zadostuje K 10.000 gotovine, ostanek po dogovoru. 475 6-3
Kje, pove upravnistvo tega lista.

Slovo!

Ker mi ni čas dopuščal od Mozirčanov se posloviti, se tem potom poslavljam od svojih znancev in prijateljev.

Mihael Goričan.

Ignac Božič narodni krojač v Mariboru

v dr. Rosinovi hiši, Tegethoffova c. št. 16

se priporoča slavnemu občinstvu v izdelovanje vsakovrstne obleke za gospode. — Velika zaloga blaga na razpolago. 39 51—33

Cene nizke. — Postrežba točna.

Trgovsko obvestilo.

Čast nam je s tem naznaniti, da smo svojo pivovarno, ki smo jo od leta 1854 pod imenom G. Auerjevih dedičev v Ljubljani vodili, prodali delniški družbi pivovarne Union.

Zahvaljujemo se svojim p. n. odjemalcem in trgovskim prijateljem za nam dosedaj izkazano zaupanje in naklonjenost s prošnjo, da bi isto ohranili tudi novemu podjetju.

G. Auerjevi dediči.

Čast nam je s tem naznaniti, da smo svojo pivovarno, ki smo jo od leta 1864 pod imenom I. Kosler in drug v Spodnji Šiški vodili, prodali delniški družbi pivovarne Union.

Zahvaljujemo se svojim p. n. odjemalcem in trgovskim prijateljem za nam dosedaj izkazano zaupanje in naklonjenost s prošnjo, da bi isto ohranili tudi novemu podjetju.

I. Kosler in drug.

Čast nam je s tem naznaniti, da sem svojo pivovarno, ki sem jo od leta 1849 pod imenom I. Perles v Ljubljani vodil, prodal delniški družbi pivovarni Union.

Zahvaljujem se svojim p. n. odjemalcem in trgovskim prijateljem za mi dosedaj izkano zaupanje in naklonjenost s prošnjo, da bi isto ohranili tudi novemu podjetju.

I. Perles.

Z ozirom na predstoječe trgovsko poročilo nam je čast naznaniti, da smo 1. oktobra t. l. sledeče pivovarne:

G. Auerjevi dediči v Ljubljani,

I. Kosler in drug v Spodnji Šiški,

I. Perles v Ljubljani, kupili, in da bomo iste v večjem obsegu pod imenom:

Delniška družba pivovarne „UNION“

dalje vodili.

Potrudili se bomo, naše p. n. odjemalce vedno in vsakem oziru v popolno zadovoljnost postreči in jih prosimo, da nam ohranijo isto zaupanje, ki so ga imeli do zgoraj imenovanih tvrdk.

Delniška družba pivovarne „UNION“.

V LJUBLJANI, dne 1. oktobra 1909.